Qorti Civili, Prim'Awla

Imhallef Anthony Ellul

Rikors numru: 1087/2011AE

George Baldacchino

Vs

Malta Freeport Terminals Limited

Il-Gimgha,13 ta' Novembru, 2015.

Permezz ta' rikors guramentat prezentat fl-4 ta' Novembru 2011, l-attur ippremetta u talab:-

1. *Illi r-rikorrenti huwa impjegat tas-socjeta' intimata Malta Freeport Terminals Limited u ilu hekk impjegat maghha ghal diversi snin;*
2. *Illi x-xoghol tieghu huwa ta' F1 Operator u bhala tali jahdem shift ta' tmien (8) sieghat fejn erba' (4) sieghat minnhom huwa jahdem bhala crane operator u r-rimanenti erba' (4) sieghat jahdem bhala deckman;*
3. *Illi fis-sebgha (7) ta' Novembru tas-sena elfejn u disgha (2009) waqt li r-rikorrenti kien qieghed jahdem mas-socjeta' intimata u kien jinsab fuq il-bastiment "Reckmers" li dan tal-ahhar kien marbut/irmiggat fil-Malta Freeport, ir-rikorrenti kien involut f'incident u korra serjament fuq il-lant tax-xoghol;*
4. *Illi l-incident kien jikkonsisti fil-fatt illi fis-sebgha (7) ta' Novembru tas-sena elfejn u disgha (2009) ghall-habta tas-sitta u nofs ta' filghaxija (18:30) waqt li r-rikorrenti kien jinsab fuq il-bastiment "Reckmers" waqt il-lant tax-xoghol, ir-rikorrenti tfixkel f'xi oggetti, ossia bottle screws, li thallew fil-passagg ta' bejn il-containers, u sabiex jevita li jaqa' gholi ta' madwar sular gewwa wahda mill-bays tal-vapur b'konsegwenzi serji ghal sahhtu, huwa ittenta jsalva hajtu billi qabad mal-firroll tal-container u spicca mdendel fuq idu l-leminija mal-istess firroll tal-container u b'konsegwenza ta' dan l-incident soffra korriment;*
5. *Illi b'rizultat ta' l-imsemmi incident ir-rikorrenti sofra danni fosthom telf ta' qligh, dizabilita' permanenti u danni konsegwenzjali ohra u dan skond ma jirrizulta mic-certifikat mediku rilaxxjat minn Mr. Anthony A. Bernard (Consultant Orthopaedic Surgeon), kopja hawn annessa u mmarkata bhala Dokument GB1;*
6. *Illi l-imsemmi incident sehh unikament tort, b'negligenza, imperizja u nuqqas ta' tharis tar-regolamenti fosthom dawk tas-sigurta' fuq il-post tax-xoghol da parti tas-socjeta' intimata u konsegwentement is-socjeta' intimata hi responsabbli ghal dan il-korriment u d-danni konsegwenzjali ghal varji ragunijiet fosthom li ma ipprovdietx 'a safe system of work' u 'a safe work environment';*
7. *Illi s-socjeta' intimata minkejja li giet interpellata sabiex tersaq ghal-likwidazzjoni u l-hlas tad-danni kollha sofferti mir-rikorrenti f'dan l-incident, baqghet inadempjenti;*
8. *Illi ghalhekk kellha ssir din il-kawza;*

Ghaldaqstant, l-attur jitlob għar-ragunijiet premessi, lil din l-Onorabbli Qorti sabiex:-

1. Tiddikjara, okkorrendo bl-opera ta' periti nominandi, li s-socjeta' intimata hija responsabbli ghall-incident li fih kien involut u korra r-rikorrenti u liema incident sehh nhar is-sebgha (7)

ta' Novembru 2009 fil-Malta Freeport, f'Kalafrana abbord tal-bastiment "Reckmers" waqt li r-rikorrenti kien qieghed jahdem ix-xoghol tieghu; u

2. Tiddikjara, okkorrendo bl-opera ta' periti nominandi, illi r-rikorrenti per konsegwenza ta' dan l-incident sofra danni fosthom telf ta' qligh, dizabilita' permanenti, u danni konsegwenzjali ohra;

3. Tillikwida, okkorrendo bl-opera ta' periti nominandi, d-danni sofferti mir-rikorrenti;

4. Tikkundanna lis-socjeta' intimata thallas lir-rikorrenti l-ammont hekk likwidat in linea ta' danni.

Bl-ispejjez kontra s-socjeta' intimata li hija minn issa ngunta ghas-subizzjoni.

Permezz ta' twegiba prezentata fis-6 ta' Jannar 2012, is-socjeta' konvenuta wiegbet:-

1. Illi l-incident in kwistjoni sehh minhabba negligenza, imprudenza, traskuragni, non-osservanza, nuqqas ta' proper look out u nuqqas ta' diligenza tar-rikorrenti waqt li kien fuq il-post tax-xoghol;
2. Illi minghajr pregudizzju ghas-suespost, is-socjeta' intimata mhix responsabbli ghall-incident de quo;
3. Illi inoltre u minghajr pregudizzju ghas-suespost, l-allegazzjonijiet u l-pretenzjonijiet kollha tar-rikorrenti huma kompletament infondati fil-fatt u fid-dritt u dana kif ser jigi ppruvat waqt is-smiegh u t-trattazzjoni tal-kawza odjerna.

Il-qorti rat l-atti li jinkludu noti ta' sottomissjonijiet.

Konsiderazzjoni.

1. Il-kawza titratta incident li sehh fuq il-post tax-xoghol fis-7 ta' Novembru 2009. L-attur hu mpjegat tas-socjeta konvenuta. Dakinhar l-attur kien qieghed jaghmel xoghol ta' *deckman* fuq il-bastiment Reckmers. Jidher li waqt li kien miexi f'passagg ma' gemb il-containers, tfixkel f'xi oggetti li kien hemm fl-art u rnexxielu jaqbad ma' firoll ta' container u b'hekk jevita milli jibqa' niezel l-isfel.

Responsabbilta.

2. Hu maghruf li l-principal ghandu d-dmir li joffri lill-impjegat *a safe work environment*. Skond regolament 4 tar-*Regolamenti dwar Disposizzjonijiet General dwar is-Sahha u s-Sigurta' Fuq il-Post tax-Xoghol* (Legislazzjoni Sussidjarja 424.18):

   "Ghandu jkun id-dmir ta' min ihaddem li jizgura s-sahha u s-sigurta' tal-haddiema f'kull zmien u f'kull aspett li ghandu x'jaqsam max-xoghol".

   Ix-xoghol li jsir fil-Freeport hu min-natura tieghu xoghol perikoluz. Hu d-dmir tas-socjeta konvenuta li qabel tibghat lill-haddiema taghha

jahdmu fuq bastiment, isir *risk assessment* f'dik il-parti tal-bastiment fejn ikun ser isir ix-xoghol. M'huwiex bizzejjed ghall-principali li jimponi xi obbligu simili fuq il-kaptan tal-bastiment.

3. F'dan il-kaz il-qorti qeghda tifhem li fil-gemb tal-passagg minn fejn kien miexi l-attur ma kienx hemm *safety protection railings*. Dan fih innifsu kien ta' periklu, iktar u iktar meta tqies li fl-art tal-passagg kien hemm oggetti tal-hadid li l-qorti fehemet jintuzaw biex jintrabtu l-containers. Id-dmirijiet tal-principal jinkludu li:-

   "(a) jidentifika l-perikli fuq il-post tax-xoghol u ghandu jevita r-riskji ghas-sahha u s-sigurta.
   (b) jevalwa dawk ir-riskji ghas-sahha u s-sigurta' tal-haddiem li ma jistghux jigu evitati u ghandu jikkontrollahom mill-bidu" (regolament 5 ta' L.S. 424.18).

   F'dan il-kaz m'hemmx prova li sar dan l-ezercizzju[1]. 'Il fatt li l-attur kien midhla tax-xoghol u kellu snin ta' esperjenza ma jezonerax lill-kumpannija konvenuta milli twettaq dan l-ezercizzju. Dan in-nuqqas wahdu hu bizzejjed biex jesponi lill-principal responsabbli, in kwantu l-qorti hi konvinta li kieku sar dan l-ezercizzju u ttiehdu l-mizuri li kien hemm bzonn, l-incident ma kienx isehh. Kien id-dmir tal-principal li jiehu dawk il-mizuri u jaghti dawk l-ordnijiet sabiex jitnehha l-periklu u b'hekk jipprovdi lill-impjegat *a safe environment*. Kieku sar dak li kellu jsir, f'dan il-kaz il-periklu kien jitnehha u l-incident ma kienx jigri. 'Il fatt li fil-Freeport m'hemmx hin x'jintilef u l-kwantita kbira ta' vapuri, ma jezonerax lill-principal mill-obbligi li ghandu fil-konfront tal-impjegati tieghu. Mario Delicata, Health and Safety Officer, xehed li jekk kellu jsir *risk assessment* fir-rigward ta' kull bastiment: *"Huma hela* [ta'] *rizorsi u hela ta' flus li noqghod nitla' naghmel fuq kull vapur spezzjoni"*[2]. F'dan ir-rigward spjega: *"Tal-merkanzija ghandek il-vapur, dahal, il-crane jibbumja fuqu u just ibattal u timla' l-container. Issa dak ir-risk assessment tieghu huma kollha l-istess"*. Il-qorti ma taqbilx ma' dan it-tip ta' ragunament. Il-qorti tifhem li d-deck fejn sehh l-incident m'huwiex identiku ghal kull vapur. Hekk per ezempju f'dan il-kaz il-qorti fehemet li biex l-attur spicca f'posizzjoni fejn tahtu kien hemm il-vojt, ma kienx hemm *safety protection railing*. Qabel kull bicca xoghol ghandhom jigu identifkati l-perikli li hemm abbord ghall-haddiema. Fin-nota ta' sottomissjonijiet il-konvenuta argumentat li l-oggetti fil-passagg kienu tpoggew mill-haddiema tax-xatt li m'humiex impjegati taghha. Irrispettivament ta' min huma mpjegati, qabel l-attur intbaghat jahdem fuq il-bastiment kien id-dmir tal-konvenuta li tikkunsidra r-riskji

[1] John Visanich, xhud tal-konvenuta, xehed li l-*Health & Safety Officer* jidhol normalment fejn ikun hemm xi tip ta' hazard. Fejn ma jkun hemm xejn straordinarju, ma jkunx involut (fol. 67D).
[2] Seduta tas-7 ta' Frar 2014.

li kien hemm fuq il-bastiment u fejn jirrizultalha periklu tagixxi qabel jibda x-xoghol.

4. Fir-rigward tal-konvenut hu evidenti li dan kien impjegat bi snin twal ta' esperjenza [3]. Hu essenzjali li l-haddiema jiehdu hsieb taghhom infushom. Regolament 15 tal-Legislazzjoni Sussidjarja 424.18 tipprovdi:

   "(1) Ghandu jkun id-dmir ta' kull haddiem li jiehu hsieb kemm jista' jkun is-sahha u s-sigurta' tieghu stess kif ukoll dawk ta' persuni ohrajn li jistghu jkunu affettwati bl-atti jew nuqqasijiet tieghu skond it-tahrig u l-istruzzjonijiet moghtija minn min ihaddem".

   Kull impjegat ghandu dmir li jahdem b'mod sigur, metodiku u b'attenzjoni. Qabel jibda jaqdi dmirijietu ghandu wkoll jezamina l-ambjent ta' madwaru. L-attur xehed:

   "Dakinhar tal-incident kif tlajt fuq id-deck mort biex nimxi fuq dan il- ***passagg li kien mimli b'dawn il-lashing bars (vireg) u bottlescrews u affarijiet ohra, u kif mort biex nimxi fuq dan il-passagg tfixkilt f'dawk il-bottlescrews u saqajja giet fil-vojt ta' dik il-bay****. Ghalhekk biex nevita milli naqa' madwar sular gholi u nigi fuq hafna vireg u bottlescrews u ghalhekk biex nipprova nittenta nsalva hajti, ftaht idejja u qbadt mal-firroll tal-container. Dak il-hin gejt fl-arja mdendel biss fuq idi l-leminija mal-istess firroll tal-container sakemm irnexxieli nerga' nitfa' sieqi lura fuq il-passagg"* (fol. 32).

   Meta l-impjegat jara li hemm periklu manifest ghas-sahha u s-sigurta, ghandu jieqaf u jitlob l-intervent tas-superjuri tieghu [regolament 15(2)(d)]. Sfortunatament, incidenti fuq il-post tax-xoghol jigru wkoll minhabba kunfidenza zejda u dizattenzjoni min-naha tal-impjegat. Jidher li l-impjegati tas-socjeta konvenuta jinghataw tahrig dwar safety[4]. Johorgu wkoll *Safety Bulletins*[5]. Il-qorti hi tal-fehma li fil-kaz in ezami kien hemm nuqqas ta' attenzjoni min-naha tal-attur li ha riskju bla bzonn. Ghalhekk il-qorti tikkonkludi li kien hemm negligenza kontributorja u mill-ammont tad-danni li ser tillikwida ser tnaqqas 30%.

<u>Danni</u>.

5. Il-perit mediku nkarigat mill-qorti rrelata li l-attur qieghed isofri minn debilita' ta' 12% (fol. 45). Fir-rapport jinghad: *"Ghalkemm ma garrabx ksur fl-ghadam, jidher li bl-iskoss garrab ticrita fil-muskoli rotatorji tal-ispalla (rotator cuff muscles)….. It-ticrita fil-muskoli hi wahda kbira u ghaldaqstant hemm possibilta' kbira li ma tkunx tista' tissewwa b'operazzjoni (unreconstructable tear)"* (fol. 44). Jinghad ukoll: *"Ticrita*

[3] L-attur xehed li kien ilu jaghmel dan ix-xoghol ghal tlieta u ghoxrin (23) sena.
[4] Ara x'qal Mario Delicata fis-seduta tas-7 ta' Frar 2014.
[5] Ara Dok. MD2.

tal-muskoli rotatorji tal-ispalla twassal ghal ugiegh u dghufija. Tista' wkoll wara numru ta' snin tikkawza artrite (cuff arthopathy) fl-ispalla. Din l-artrite, jekk qawwija bizzejjed, tista' twassal ghal shoulder replacement" (fol. 44). Il-qorti taghzel li toqghod fuq ir-rata ta' debilita' li ffissa l-perit mediku, wara li qieset li m'hemmx prova li d-debilita' kellha effett fuq il-qliegh li ghandu l-attur mill-impjieg mal-konvenuta. Dan apparti li l-attur ma ressaqx provi jew argumenti li jwassluha biex tiskarta l-opinjoni tal-espert mediku nominat minnha stess u minflok taddotta l-opinjoni tal-espert *ex parte*.

6. L-attur twieled fl-14 ta' Mejju 1963 (fol. 26) u ghalhekk fid-data tal-incident kellu 46 sena. Il-qorti fehemet li l-attur ghadu mpjegat mal-konvenuta. Mill-incident ghaddew seba' (7) snin. Il-qorti ser taghmel kalkoli a bazi ta' *multiplier* ta' tlettax-il sena. Ghalkemm l-attur ippropona *multiplier* ta' 18, dan jipprezumi li l-eta pensjonabbli hi ta' 65 sena u li jeskludi ghal kollox li jittiehed in konsiderazzjoni l-istat ta' incertezza peress li qieghed jigi previst il-futur. Dan apparti li ghas-snin 2009 u 2010 l-attur diga' ser jigi kkumpensat ghat-telf ta' qliegh li effettivament sofra fil-perjodu li ma kienx qieghed jirraporta ghax-xoghol.

7. Mill-atti jirrizulta li l-attur kellu dan il-qliegh gross:-

   2009 - €26,096.
   2010 - €16,306.
   2011 - €29,901.
   2012 - €34,690.
   2013 - €35,046.

   Matul is-sena 2009 u 2010 l-attur kien ghamel perjodu bis-*sick leave*. Skond dokument li pprezentat il-konvenuta, il-medja ta' qliegh ghas-sena 2009 kien ta' €29,640 filwaqt li ghas-sena 2010 kien ta' €27,947 (ara Dok. JV13[6]). Jidher li minn dawn l-ammonti tnaqqsu l-beneficcji li thallsu lill-attur ghall-istess snin.

   L-attur jippretendi li l-kalkoli ghandhom isiru fuq qligh annwali ta' €41,341.35[7]. Mehud in konsiderazzjoni dak li nghad hawn fuq il-kalkoli ser isiru fuq €37,000 fis-sena. Madankollu minn din ic-cifra ghandha titnaqqas 15%[8], biex tiehu in konsiderazzjoni tat-taxxa li jhallas kull sena. F'dan ir-rigward issir riferenza ghas-sentenza **Francis Cutajar vs Malta Freeport Terminals Ltd** deciza minn din il-qorti kif presjeduta fit-30 ta' Lulju 2015[9]. Ghaldaqstant, it-total hu **€31,450**.

[6] Prezentat waqt is-seduta tas-7 ta' Frar 2014. Dan id-dokumenti jirreferi ghall-persuni bl-istess kariga bhall-attur, cjoe' *Equipment Operators F1*.
[7] Paragrafu 4 tan-nota ta' sottomissjonijiet.
[8] Dan il-persentagg gie stabbilit a bazi tat-taghrif li hemm l-FSS ghas-snin 2011, 2012 u 2013.
[9] Ara wkoll sentenzi citati fl-istess sentenza.

8. Fin-nota ta' sottomissjonijiet l-attur qal li fil-likwidazzjoni tad-danni l-qorti ghandha tikkunsidra wkoll li peress li l-attur huwa manual labourer, *"….. l-effett ta' tali dizabilta' fuq il-learning ability tieghu u 'l fatt illi tenut kont ta' din id-dizabilta', ir-rikorrenti jista' ma jibqax kapaci jaghmel ix-xoghol li qed jaghmel bhalissa u dan skond il-perit mediku, Mr. Massimo Abela….."*. L-attur ghadu qieghed jahdem u m'hemmx provi li jikkonvincu lill-qorti li probabilment ser ikollu jirtira mix-xoghol qabel jilhaq l-eta pensjonabbli.

9. Id-danni qeghdin jigu likwidati:-

   i. Fir-rigward ta' telf ta' qliegh, mill-provi rrizulta li wara l-incident l-attur dahal lura ghax-xoghol fis-17 ta' Settembru 2010[10]. Dan fisser telf ta' qliegh ghall-attur. A bazi tat-taghrif li hemm fid-dokument JV13 il-qorti qeghda tillikwida dan l-ammont fis-somma ta' **€15,185**[11]. Minn din ic-cifra trid titnaqqas 12% taxxa[12] li kien ihallas kieku kellu dan il-qliegh, b'total ta' €13,362.80. Trid titnaqqas 30% minhabba htija kontributorja, b'total ta' **€9,353**.
   ii. €31,450 x 13 il-sena = €408,850 x 12%[13] = €49,062 – 15%[14] = €41,702.70 – 30%[15] = **€29,191.90**.
   iii. **Total ta' danni hu ta' tmienja u tletin elf hames mija u hamsa u erbghin ewro (€38,545)**.

Ghal dawn il-motivi l-qorti tiddeciedi l-kawza billi:-

1. **Tichad it-tieni u tielet eccezzjonijiet.**
2. **B'riferenza ghall-ewwel eccezzjoni tiddikjara li kien hemm htija kontributorja min-naha tal-attur.**
3. **Tilqa' t-talbiet tal-attur u:-**

i. **Tillikwida d-danni fis-somma ta' tmienja u tletin elf hames mija u hamsa u erbghin ewro (€38,545).**
ii. **Tikkundanna lill-konvenuta thallas lill-attur is-somma ta' tmienja u tletin elf hames mija u hamsa u erbghin ewro (€38,545), bl-imghax mil-lum.**

---

[10] Hekk xehed John Visanich, *personnel officer* mas-socjeta konvenuta (fol. 67D).
[11] Id-dokument gie pprezentat minn John Visanich, u fih hemm il-medja ta' qliegh li kellhom *Equipment Operators F1* matul is-snin 2009 (€29,640) u 2010 (€27,947). Fid-dokument hemm ukoll xi dhul kellu l-attur bhala *injury benefit* ghall-istess snin, izda jinghad li *"Injury Benefits deducted in respect of George Baldacchino (Not Included in Gross Salary)"*. Ghalhekk m'hemmx htiega li jsir tnaqqis ghall-beneficcji li rcieva. Meta paragunat mal-FSS tal-attur ghas-snin 2009 u 2010, bhala qliegh tilef €3,544 ghas-sena 2009 u €11,641 ghas-sena 2010. Total ta' **€15,185**. Ammont li fil-fehma tal-qorti jirrifletti ahjar x'effettivament tilef l-attur minkejja dak li qal f'paragrafu 6.2 tan-nota ta' sottomissjonijiet.
[12] Dan il-persentagg gie stabbilit a bazi tat-taxxa li hallas fis-snin 2009 u 2010 meta tqies il-qliegh li kellu (ara FSS ta' dawn is-snin).
[13] Debilita' permanenti.
[14] *Lump sum payment*, meqjus li l-kawza giet prezentata fl-4 ta' Novembru 2011.
[15] Htija kontributorja.

Spejjez jinqasmu in kwantu ghal 70% a karigu tal-konvenuta u 30% a karigu tal-attur, gialadarba hemm htija kontributorja u l-ammont li kien qieghed jippretendi kien ferm iktar minn dak li llikwidat il-qorti[16].

Anthony Ellul.

[16] Ara nota li pprezenta l-attur fil-25 ta' Jannar 2012 (fol. 21).